

**Jaarverslag
2008**

**National Archaeological-Anthropological Memory
Management Foundation (NAAM)**

“Safeguarding our Shared Memory”

Curaçao N.A.
Maart 2009

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1 Visie en missie.....	4
2. Beleid: erfgoed en identiteit in Caribisch perspectief	5
2.1 Wetgeving, Verdrag van Malta, Meldpunt	6
2.2 Eilandgebied Curaçao	6
2.3 Beheersvraagstuk Curacao.....	7
2.4 Comite van Aanbeveling	7
3. Interinsulaire samenwerking	7
3.1 St. Maarten, Saba, St. Eustatius, Curaçao en Bonaire	7
4. Uitvoerende werkzaamheden 2008	8
4.1 Collectiebeheer	8
4.1.2 Depot	9
4.1.3 Registratie en Digitalisering Cultureel Erfgoed The Museum System	9
4.1.4 Project Digitalisering Cultureel Erfgoed Dutch Caribbean Heritage	9
4.1.5 Bruikleen: Aruba, St. Eustatius	9
4.1.6 Verzamelen	10
4.1.7 Archeologische collecties.....	10
4.2 Educatie, onderzoek en deskundigheidsbevordering.....	10
4.2.1 Schoolproject Freetowns of the Caribbean	10
4.2.2 Cultureel Erfgoed in het Funderend Onderwijs	10
4.2.3 Krantenserie Cultureel Erfgoed.....	11
4.2.4 Opening en Openingsexpositie	11
4.2.5 Lezingencyclus Freeports of the Caribbean en UNA	11
4.2.6 Publiciteit	11
4.3 Onderzoek	12
4.3.1 Archeologie	12
4.3.2 Archeoloog ter ondersteuning van het werk van NAAM	12
4.3.3 Werkgroep Bescherming Archeologisch Erfgoed.....	12
4.3.4. Beleidsnota, waardenkaart, samenwerking met gemeente Amsterdam	12
4.3.5 Antropologie	13
4.3.6 Internationale Expert meeting 'Distributing Black Heritage'	13
4.3.7 Places of Memory.....	13
4.4 Deskundigheidsbevordering	14
5 Huisvesting	14
6. Internationale Contacten	14
6.1 Museum Association of the Caribbean (MAC) St. Kitts & Nevis	14
6.2 Cuba: ICAN en Rotskunst	15
6.3 Dominicaanse Republiek	15
7. Mens en organisatie	15
7.1 Samenstelling Bestuur	15
7.2 Personeel en Medewerkers	16
7.3 Comité van Aanbeveling	16
7.4 Lidmaatschappen.....	17
8. Subsidiërende Instanties en fondswerving	17
8.1 Landsoverheid	17
8.2 Sponsors	17
8.3 Advieskosten:	17
9. Jaarrekening 2008.....	17
Bijlage: NAAM in de pers in 2008	

Voorwoord

De opening van een eigen gebouw aan de Johan van Walbeekplein, de expositie *Freetowns of the Caribbean*, Curaçao and Statia, de viering van het tienjarig bestaan, een lezingencyclus, een educatief project met scholieren, trainingen over het lesmateriaal cultureel erfgoed voor het Funderend Onderwijs op Curaçao en Bonaire, de komst van een archeoloog, een beleidsnota voor archeologie van Curaçao, presentaties in St. Kitts, Dominicaanse Republiek en Cuba, bepaalden het werk en gezicht van de stichting NAAM in 2008.

Met een eigen onderkomen en een depot van twee verdiepingen voor de erfgoedcollecties kon een definitieve start gemaakt worden met de inrichting van het NAAM gebouw. Het gebouw zelf werd bij de viering van 10 jaar NAAM, op 26 maart ingewijd door Monseigneur Römer. Het lesmateriaal over cultureel erfgoed voor het Funderend Onderwijs werd verspreid en geïntroduceerd bij docenten en trainers op Curaçao en Bonaire. De leskisten werden naar de Bovenwinden vervoerd met hulp van de Kustwacht. Op Curaçao is het gebruik van het materiaal op school geëvalueerd.

Een centraal aandachtspunt in het afgelopen kalenderjaar was opnieuw de staatkundige structuur en de aanstaande ontbinding van het Land Nederlandse Antillen en de gevolgen voor gemeenschappelijke zorgtaken. Ook daarover meer in dit jaarverslag

Het project digitalisering met vier museale partners is, na een externe evaluatie door collega's van het Tropenmuseum, op twee aparte sporen verder gegaan, een voor registratie een ander voor een website. Een vervolg subsidieaanvraag hiervoor is aan het eind van het kalenderjaar goedgekeurd door de Mondriaan Stichting.

Er is verder gewerkt aan de inventarisatie van de belangrijkste cultuur historische sites voor de digitale *Mapa Kultural Histórico di Kòrsou*. De samenwerking met het Monumentenbureau DROV is verstevigd en vooruitlopend op de formalisering van het Landelijk Meldpunt Maritiem Erfgoed kwamen eind van het jaar al verzoeken voor advies binnen.

Internationaal profileerde de stichting NAAM zich vooral door haar voorzitterschap van de *Museums Association of the Caribbean* (MAC), door de samenwerking met de gemeente Amsterdam en door het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met het Instituto Nacional de Antropología in Cuba.

De staf van de Stichting NAAM werkte met grote inzet. Die inzet is beloond met de versterking van de staf met een archeoloog, Claudia Kraan. We zijn ook blij met de vele vormen van ondersteuning op vrijwillige basis. Het bestuur zelf werd vernieuwd. Voorzitter Michael Newton en Hubert Vis, secretaris, tevens vertegenwoordiger van Bonaire, traden na tien jaar besturen met grote inzet af. Penningmeester Dieudonne 'Neetje' van der Veen, stond zijn bestuursfunctie af aan Florentino 'Boy' Overman is de nieuwe penningmeester, Alca Sint Jago, Bonaire, is de nieuwe secretaris, Charles Do Rego is verwelkomd als tweede secretaris. Ik zelf, Lionel Janga, ben gekozen tot de nieuwe voorzitter. De bestuursleden van de Bovenwinden zijn Alfonso Blijden (St. Maarten), Malvern Dijkshoorn-Lopes (St. Eustatius) en Glen Holm (Saba). Mijn dank gaat uit naar de grote inzet van afgetreden, zittende en de nieuwe bestuursleden. Met allen heb ik op bijzonder constructieve wijze in dit eerste verslagjaar van mijn voorzitterschap samengewerkt. Met dit hele team werken we in 2009 aan het veilig stellen en het uitbouwen van de taken ten behoeve van het cultureel erfgoed en wetenschap, ook in de nieuwe staatkundige structuur.

1. Inleiding

De opzet van het jaarverslag 2008 is aldus: In hoofdstuk 1 worden de visie en missie gepresenteerd. Deze worden in hoofdstuk 2 ingevuld aan de hand van het beleid en de beleidsontwikkeling. In de hoofdstukken 3 en 4 wordt verslag gedaan van de werkzaamheden. Die zijn onderverdeeld naar taken ten behoeve van collectie en beheer, onderzoek, educatie en kennisoverdracht in de vorm van exposities. In hoofdstuk 5 is aandacht voor internationale contacten en in hoofdstuk 6 komen de mensen en de organisatie aan de orde. Hoofdstuk 7 bestaat uit de Jaarrekening 2008. In de bijlage staat een bloemlezing van persberichten die tijdens het verslagjaar in de media verschenen.

1.1 Visie en missie

De Stichting NAAM is als Nationaal Archeologisch-Antropologisch Museum van de Nederlandse Antillen (NAAM) op 26 maart 1998 door de Landsoverheid opgericht.

Bij het formuleren van de doelen is rekening gehouden met de realiteit van een land dat geografisch verspreid is over vijf eilanden, een koloniaal verleden heeft en een geschiedenis van slavernij en permanente migratie. In overeenstemming met de veranderende rol van musea wereldwijd heeft ook NAAM als visie dat het meer is dan alleen een instelling voor het conserveren en tentoonstellen van het cultureel erfgoed, maar dat het ook en vooral bijdraagt aan het bevorderen van de historische bewustwording en de culturele identiteitsvorming van de bevolking van onze Caribische eilanden.

Het algemene doel van NAAM luidt daarom:

de verspreiding van kennis van de cultuurgeschiedenis en het culturele materiële en immateriële erfgoed van Bonaire, Curaçao, Saba, St. Eustatius en St. Maarten en het versterken van de culturele identiteit van de bevolking.

Vanuit deze visie heeft het Algemeen Bestuur de inhoud van de M van NAAM veranderd en heet de stichting vanaf 2008 *National Archaeological-Anthropological Memory Management Foundation*, kortweg NAAM.

NAAM, die op 26 maart 2008 tien jaar bestond veranderde de benaming, als gevolg van haar veranderde functie. De stichting NAAM is in 1998 opgezet als opvolger van de voormalige AAINA (Archeologisch Antropologisch Instituut Nederlandse Antillen), als museum. NAAM profileerde zich als "meer dan een museum" en ontwikkelde zich in de loop van de tijd als een instituut dat zich op een breder vlak inzet voor het documenteren en 'restaureren' van het collectieve geheugen. De "M" van NAAM staat om die reden inmiddels niet meer voor "Museum" maar voor "Memory Management". Naast traditionele taken zoals het beheer van archeologische en antropologische collecties, is er ook aandacht voor het in kaart brengen van bedreigde locaties, het (laten) uitvoeren van archeologisch en antropologisch onderzoek, het verzorgen van educatief materiaal voor lesprogramma's voor scholen en het adviseren van lokale beleidsmakers over maatregelen voor behoud en verrijking van het culturele geheugen van onze bevolking van Curaçao, Bonaire, St. Eustatius, St. Maarten en Saba.

Met deze doelstelling profileert NAAM zich als instelling die een bijdrage wil geven aan de duurzame ontwikkeling van de bevolking van Bonaire, Curaçao, Saba, St. Eustatius en St. Maarten door het versterken van de eigen identiteit en dit nadrukkelijk door waardering van de eigen geschiedenis en het culturele erfgoed van de bevolking.

De filosofie van NAAM steunt daarmee op een aantal centrale conceptuele bouwstenen,

te weten: cultuur, duurzame ontwikkeling, identiteit, cultureel erfgoed en musea.

NAAM onderschrijft, in navolging van UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), de volgende definitie van **cultuur**: 'spirituele en materiële, intellectuele en emotionele kenmerken waarmee een samenleving of groep zich onderscheidt'. Naast kunstuitingen en letteren, gaat het daarbij om leefwijze, fundamentele mensenrechten, waardensystemen, tradities en geloofsovertuigingen. Internationale instanties benadrukken steeds meer het belang van cultuur als voorwaarde voor **duurzame ontwikkeling**. Bijzondere melding wordt gemaakt van de bepalende rol van cultuur voor de **identiteit** van een samenleving of een sociale groep, vooral voor gebieden, landen en bevolkingsgroepen in ontwikkeling.

Het **cultureel erfgoed** van een gemeenschap vormt een belangrijk onderdeel van haar cultuur. Onder cultureel erfgoed wordt verstaan de onvervangbare culturele voorwerpen en collectieve herinneringen van een gemeenschap als belangrijke bronnen voor de geschiedenis en de cultuur, in het bijzonder de identiteit van een gemeenschap.

Daarbij wordt steeds meer een expliciet onderscheid gemaakt tussen **materieel** (*tangible*) en **immaterieel** (*intangible*) cultureel erfgoed. Het materieel cultureel erfgoed is tastbaar en visueel, zoals gebruiksvoorwerpen, gebouwen, landschappen, constructies, symbolen en documenten die kenmerkend zijn voor de verschillende leefsferen en periodes van een gemeenschap. Onder immaterieel cultureel erfgoed wordt verstaan alle meer intellectuele, emotionele en spirituele bronnen voor de geschiedenis, cultuur en de ontwikkeling van de identiteit van een gemeenschap. Voorbeelden zijn taal, oriëntaties, verhalen, religie en gebruiken.

Musea spelen een belangrijke rol bij het verzamelen, conserveren en presenteren van het cultureel erfgoed van een gemeenschap. Naast deze traditionele museale taken wordt belang gehecht aan onderzoek en ondersteunende taken zoals vorming en training bij kennisoverdracht en bewustmaking op het gebied van de geschiedenis van de gemeenschap. NAAM onderstreept die zienswijze en het belang om naast aandacht voor het tastbare cultureel erfgoed, ook aandacht te geven aan het immateriële erfgoed. In het verslag kwam daarbij de noodzaak naar voren van meer aandacht voor antropologisch en archeologisch onderzoek.

2. Beleid: erfgoed en identiteit in Caribisch perspectief

De werkzaamheden die NAAM in het verslagjaar 2008 voor het verwezenlijken van deze visie en doelen heeft verricht worden hieronder beschreven.

De Algemene Bestuursvergadering, het hoogste orgaan van de stichting NAAM, bestaande uit vertegenwoordigers van de vijf eilanden van de Nederlandse Antillen, vergaderde daags na de opening van het NAAM gebouw en wel op zaterdag 15 maart 2008 op Curaçao.

Een speciaal aandachtspunt was de rol van de NAAM in de nieuwe staatkundige structuren. Het bestuur koos er opnieuw voor om zich te blijven inzetten voor het behoud van samenwerking op het gebied van cultureel erfgoed en dienstverlening aan en tussen alle eilanden. De visie blijft dat NAAM zich inzet voor zorg van het cultureel erfgoed en -collecties, kennisontwikkeling, educatie en onderzoek over cultureel erfgoed en voor intereilandelijke samenwerking. Cultuur erfgoed wordt gezien als bron voor identiteitsvorming. De strategie daarbij is tweesporig: de stichting NAAM werkt aan het verankeren van haar taken en positie in het nieuwe land Curaçao én werken aan overeenkomsten voor het aanbieden van diensten aan het nieuwe land St. Maarten en de BES eilanden. Gezien de spreiding van de vijf eilanden over het Caribisch gebied en de

historisch culturele verbonden met de regio, wordt het bredere Caribische perspectief bij deze samenwerking benadrukt.

In de geest van deze beleidsuitgangspunten heeft NAAM zich in het verslagjaar gericht op de bestuurlijke kaders (Bestuurscollege, Eilandsraad) van Curaçao, en een start gemaakt met het benaderen van de bestuurscolleges van de BES eilanden. De gedeputeerde van Cultuur van het Eilandgebied Curaçao verzocht NAAM een beleidsplan voor archeologie en voor antropologie te ontwikkelen. In dit kalenderjaar is er aan dat van archeologie voldaan. Bij bestuurlijk overleg over de Ontmanteling op 24 november op St. Maarten is bevestigd dat er in het verband van het Parlementair Overleg Koninkrijkszaken (POK) afspraken gemaakt zijn over insulaire samenwerking op het gebied van cultureel erfgoed. NAAM bracht daar in 2007 advies over uit op verzoek van Minister Leeflang. Die is toen goedgekeurd.

2.1. Wetgeving, Verdrag van Malta, Meldpunt

Om tot meer kennis over wetgeving voor de bescherming van het archeologische en antropologische erfgoed te komen organiseerde NAAM in 2006 een seminar voor de Nederlandse Antillen en Aruba over Wetgeving Cultureel Erfgoed.

Dat had als vervolg een actieve betrokkenheid bij de formulering van artikelen 32 en 33 voor bescherming archeologisch erfgoed onderwater van de *Landsverordening Maritiem Beheer* (PB 207). Hierbij is rekening gehouden met het Verdrag van Valletta (Malta), dat in 1998 bij rijkswet, met instemming van de Staten, voor het gehele Koninkrijk is goedgekeurd. Het Verdrag van Malta bepaalt dat archeologisch erfgoed al voordat het tot monument is verklaard, integrale bescherming nodig heeft en krijgt. Uitgangspunt is dat de verstoorder van het archeologisch bodemarchief de kosten van archeologisch onderzoek draagt. Met de goedkeuring van de Landsverordening Maritiem Beheer biedt de Monumentenlandsverordening een grondslag voor de bescherming van archeologisch erfgoed in de geest van het Verdrag van Valletta.

In het verslagjaar is er gewerkt aan de voorbereiding van de instelling van een Meldpunt maritiem archeologisch erfgoed als bedoeld in de Landsverordening maritiem beheer. Aan het einde van het verslagjaar kwamen een viertal verzoeken binnen voor advies van de Directie Scheepvaart en Maritieme Zaken in verband met de uitvoer van deze Landsverordening.

Daarnaast gaf NAAM adviezen aan DROV en aan Bonaire in verband met het opstellen van een Monumenteneilandsverordening, in de geest van het Verdrag van Malta. Voor het Eilandgebied Curaçao is gewerkt aan een voorstel voor het bijstellen van de Monumenteneilandsverordening in overeenstemming met deze wetgeving. Dat gebeurt in nauw overleg met het Monumentenbureau DROV.

2.2 Eilandgebied Curaçao

In het verslagjaar was er op verzoek van de Gedeputeerde van Cultuur in februari een presentatie voor het Bestuurscollege over de cultuur historische waarde het landgoed Fontein, Ser'i Neger. NAAM had op 11 februari en 4 november een overleg met de gedeputeerde van cultuur, mevr. M. Alcalá Wallé. Daarbij is een overzicht gegeven van verzoeken om het beheer van archeologische collecties (brief d.d. 17 augustus 2005, no. 25028940), om een zorgcontract (27 september 2005) (no. 2005, 39306); om duidelijkheid te creëren over de positie van NAAM op Curaçao, een verzoek om subsidie/ Offerte Beleidsveld Cultuur, voor 2008: 27 april 2007 voor Naf. 164.800.-.

NAAM verzocht om haar organisatie op te laten nemen in het NBO (Nieuwe Bestuurlijke Organisatie). Om in aanmerking te komen voor subsidie, eventueel van de fondsen via USONA, en om een presentatie voor de Eilandsraad te houden. De Gedeputeerde kondigde aan een platform voor de Culturele en Educatieve Sector in het leven te roepen voor inbedding van de verschillende diensten op dit terrein in de nieuwe landsstructuur voor Curaçao. Op de andere verzoeken kwam in het verslagjaar geen reactie.

Bij het voorbereiden van de gesprekken is assistentie gegeven door *Servisio di Kultura i Edukashon* en beleidsmedewerker Louella Getrouw.

2.3 Beheersvraagstuk Curaçao

In 2005 is er een verzoek gericht aan het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao om duidelijkheid te geven over het beheersvraagstuk van archeologische collecties, waaronder artefacten afkomstig uit de Handelskade, waaronder kanonnen en het scheepswrak de Alphen (brief d.d. 17 augustus 2005, no. 25028940). Er is een positief advies, maar nog geen uitsluitel.

Vooruitlopend op de vernieuwing van de wetgeving Monumentenverordening, het zichtbaar maken van een Meldpunt waaronder de noodzaak tot het instellen van een Meldpunt vernieuwden DROV en NAAM de taakverdeling in de vorm van een Convenant, als onderdeel van het concept *Plan di Maneho di Arkeologia Korsou* (2008). Het is in december ter goedkeuring gestuurd aan de Gedeputeerde van Ruimtelijke Ordening en eerder naar de gedeputeerde van Cultuur.

2.4. Comité van Aanbeveling

De leden van het Comité van Aanbeveling van Curaçao zijn een keer bij elkaar geweest. Vooral Richard Pieterella, Papy Jesurun en Lionel Capriles stonden NAAM bij met adviezen over de positie van NAAM in de nieuwe staatkundige structuur.

3. Interinsulaire samenwerking

3.1 St. Maarten, Saba, St. Eustatius, Curaçao en Bonaire

De onderlinge relatie tussen Bonaire, Curaçao, St. Maarten, Saba en St. Eustatius werd in het kalenderjaar onderhouden via de bestuursleden, via collega's van de musea en de actieve rol in de *Museums Association of the Caribbean*.

Met Bonaire waren de contacten intensief in verband met het onderwijsproject, het gezamenlijke digitaliseringsproject en wetgeving.

De contacten en samenwerking met St. Eustatius was vooral in het begin van het jaar intensief in verband met de expositie en de lezingen. Prioriteit werd gegeven aan het creëren van voorwaarden voor voortzetting van samenwerking. Daarnaast is er informatie gedeeld over activiteiten in de regio, over mogelijke nieuwe fondsen.

Het Shared Heritage Dutch Caribbean Platform kwam nog niet plenair bij elkaar. Er was een keer informeel overleg tijdens het seminar over Dutch Caribbean Libraries, op initiatief van de UNA, in oktober.

Met **St. Maarten** is regelmatig overleg met bestuurslid Alfonso Blijden over het onderwijsproject Van Tijd tot Tijd bij het innovatiebureau op St. Maarten, waarvoor een presentatie is voorbereid, er is informatie uitgewisseld over nieuwe ontwikkelingen op het staatkundig gebied, en over de mogelijkheid van een op te richten erfgoedplatform van St. Maarten. Daarnaast werd het contact onderhouden met het St. Maarten Museum en met de eilandarcheoloog Jay Havisser. Deze laatste is verzocht mee te werken aan de verdere overdracht van informatie van de voormalige AAINA en om de overdracht van de archeologische collecties van NAAM aan St. Maarten.

Op **St. Eustatius** werd het contact onderhouden via St. Eustatius Historical Foundation Museum, het bestuurslid Malvern Lopes en SECAR. Er was een prima samenwerking bij de expositie Freeports of the Caribbean, Curaçao and Statia. De eilandarcheoloog van SECAR, Grant Gilmore kwam naar Curaçao voor een lezing over de rol van St. Eustatius en de actieve handelsgroepen in de bloeitijd van het eiland.

Malvern Lopes had verder een actieve inbreng in de beleidsnota over NAAM beyond

2009. Het lukte niet om de Engelstalige versie van het onderwijsproject Van Tijd tot Tijd, in de scholen van Statia te krijgen, door gebrek aan afstemming met St. Maarten.

Op **Saba** verliep het contact via het bestuurslid Glenn Holm, die door zijn drukke werkzaamheden de algemene bestuursvergadering miste. Het betrof vooral het onderwijsproject en de status van het project van een eigen depot.

Met **Bonaire** is in het verslagjaar intensief opnieuw goed samengewerkt. Daarbij had bestuurslid Alca Sint Jago een actieve rol, met als formele start het werkbezoek op 19 mei met o.a. de presentatie van het werk en de positie van NAAM aan de gedeputeerde Silberie, Met SKAL, Servizio di Kultura, Arte i Literatura, was overleg over het vervolg van het digitaliseringsproject van de erfgoedcollecties. Het lukte (nog) niet de financiering van een eigen bijdrage voor dit project rond te krijgen.

Het Onderwijsmateriaal Tempu-Tempu, gecoördineerd door de heer Eddy Baetens, is verspreid als schoolmateriaal en samen met Servizio di Enseñansa i Formashon Bonaire is er in september een druk bezochte trainingssessie voor docenten gehouden. Er was overleg over het concept Wetgeving Monumentenverordening met Bert Nijland (JAZ) en Alca Sint Jago (DROB) waarvoor NAAM zelf ook weer deskundig advies van Mr. Tim Timmers inhuurde.

Dat de ruimte van Fort Oranje, vijf jaar geleden geopend als museum, gesloten dreigt te worden, was aanleiding voor een bezwaarbrieff aan het bestuurscollege.

Ook is er informatie over gedragen voor het mogelijk maken van een eigen expositie over Herensia di Sklabitut op Bonaire, op verzoek van de voorzitter van Magasina di Rei.

Op **Curaçao**, is het eigen kantoor van NAAM in de voormalige openbare bibliotheek aan de Johan van Walbeeckplein, officieel geopend op 14 maart 2008 door de gouverneur van de Nederlandse Antillen. Er is gewerkt aan een beleidsnota archeologie voor Curaçao. Het onderwijsmateriaal is verder verspreid onder groep 6, en tijdens de Siman di Kultura ter beschikking gesteld aan jongeren en -buurtorganisaties.

Aruba is in 2008 twee keer bezocht, een keer op doorreis. Daarbij is toen overleg geweest over de voortzetting van het overleg Shared Heritage Platform Dutch Caribbean, waarvoor Aruba een seminar zou houden. Bij die gelegenheid is ook het nieuwe museum in aanbouw voor archeologie bezocht. Het tweede bezoek was op uitnodiging van de Fundacion Herencia di Sclabitut Aruba, om de slotceremonie van de gelijknamige tentoonstelling op 1 juli bij te wonen. NAAM gaf een honderdtal artefacten in bruikleen.

4. Uitvoerende werkzaamheden 2008

4.1 Collectiebeheer

Het afgelopen jaar kon er na jaren verhuizen en zoeken van opslagruimte eindelijk een start gemaakt worden om de NAAM collecties opgeborgen in honderden dozen een vaste plaats te geven. Er is verder gewerkt aan de registratie en digitalisering en er is gekeken naar de verdere opbouw van het depot en hoe dat te verbeteren. Ook is er gewerkt aan een plan van aanpak in geval van rampen, als wateroverlast en orkanen. Helaas was de collectiebeheerder Lida Pandt de laatste vier maanden van het jaar door ziekte afwezig en zijn haar taken blijven liggen. Wat de archeologische collecties betreft is er door Claudia Kraan een voortvarende start gemaakt met het in kaart brengen van wat de erfenis is van 100 jaar verzamelen. Er is door haar een plan opgesteld voor het verwerken van vondstmateriaal en -documentatie van de projecten. Dat is gegoten in een projectplan eerste fase *Van Antonius van Koolwijk tot Archeologische Werkgroep: een voorstel tot inhoudelijk toegankelijk maken van de archeologische collectie van NAAM*. Na uitvoering kan, indien gewenst, de collecties, eenvoudig overgedragen worden aan de betreffende eilanden. Het project is ter financiering aangeboden aan SOAB/USONA, in het kader van

de ontmanteling, maar het is (nog) niet ontvankelijk verklaard .

4.1.2. Depot

Het depot in het nieuwe NAAM onderkomen, opgebouwd in twee verdiepingen, werd in aan het begin van het kalenderjaar opgeleverd. Het depot wordt natuurlijk geventileerd via een zogenaamd duct system. Dit spaart kosten op airconditioning. Het is onder leiding van de collectiebeheerder en met hulp van vrijwillige museummedewerker Janneke Visser, scholieren, in de eerste helft van het jaar ingericht. De ruimte is, zoals voorzien, niet geschikt voor het bewaren van meubelstukken. Ook blijkt er onvoldoende plaats voor de honderden dozen archeologische vondsten. Deze zijn, met medewerking van Curinde en sponsors, ondergebracht in een loods.

4.1.3 Registratie en Digitalisering Cultureel Erfgoed The Museum System

Voor de nauwkeurige en eenduidige registratie en beschrijving van de museale collecties maakt de stichting NAAM sinds 2002 gebruik van het softwareprogramma The Museum System (TMS). Het gebruik van TMS is tot nu toe beperkt tot de module objecten. Van de ruim vijftien duizend artefacten zijn er in 2008 twee duizend objecten ingevoerd (zie hieronder).

4.1.4 Project Digitalisering Cultureel Erfgoed Dutch Caribbean Heritage

Voor de digitalisering en het toegankelijk maken van erfgoed collecties van de Nederlandse Antillen is financiële ondersteuning en menskracht nodig. Daarvoor werden in voorafgaande jaren projectdossiers ontwikkeld, een voor implementatie op Curaçao en een tweede voor Digitalisering *Cultureel Erfgoed Collecties Antilliaanse Musea*. De Mondriaan Stichting subsidieerde in 2007 het eerste deel van fase 1 voor een bedrag van 25.000 Euro. De andere 50% wordt verwacht als eigen bijdrage van de samenwerkende musea. Bij de uitvoering bleken er geen harde afspraken te zijn gemaakt over de invulling van de eigen bijdrage, alleen in natura of in geld.

In deze eerste fase zijn 1200 objecten van de stichting NAAM ingevoerd, bij S.A.L. "Mongui" Maduro Library Foundation zijn 380 objecten ingevoerd, bij de Stichting Het Curaçaosch Museum zijn 550 objecten ingevoerd en bij Museo Bonaire 446 objecten.

Besloten is, na een externe evaluatie door collega's van het Tropenmuseum in de maand juni en juli, dat het project op twee sporen verder gaat: een voor de registratie en digitalisering, waaraan NAAM en het Bonaire Museum nog behoefte aan hebben, het tweede spoor is een website met kroonstukken van de Cariben, waaraan meerdere partners kunnen meedoen. Dit vervolg subsidieaanvraag is aan het eind van het kalenderjaar goedgekeurd door de Mondriaan Stichting.

4.1.5 Bruikleen: Aruba, St. Eustatius

Voorwerpen uit de NAAM-collectie worden ter beschikking gesteld aan exposities van andere musea en instanties. In het verslagjaar is er een nieuwe bruikleen afgesloten met Fundacion Herencia di Sclavitud op Aruba, een stichting met vertegenwoordigers van het Archief van Aruba, de openbare bibliotheek en Fundashon Museo Histórico Aruba die van februari tot september 2008 een tentoonstelling over het Arubaanse Slavernijverleden hielden. De bruikleen bevatte vooral objecten die terugkwamen van NAAM's bruikleen aan het Suriname Museum (2007).

De bruikleenovereenkomst van de NAAM van de expositie *Erfgoed van de Slavernij* (met het Wereldmuseum, Rotterdam) is in 2008 afgerond.

De overige aanvragen betreffen korte bruiklenen, vooral in het kader van de Siman di Kultura.

NAAM zelf leende een zestal objecten van de collectie van *St. Eustatius Heritage*

Foundation Voor de expositie Freetowns of the Caribbean. Daarvoor werd ook een bajonet geleend (fam. Boon) en wetten uit de Engelse periode van Bas van der Velden.

4.1.6 Verzamelen

Het verzamelbeleid van de stichting NAAM bestaat nog uit algemene criteria dat de collectie herkenbaar moet zijn als nationaal cultureel erfgoed. Zeker zolang niet een goed en volledig overzicht voor handen ligt.

Wel worden regelmatig collecties aangeboden. De volgende schenkingen werden in het verslagjaar geaccepteerd:

- Zes houten hoedenmallen, Jennifer Smit
- Zinken teil, Hasna Elias
- Camara en film uit collectie Edgar R.L. Suriel
- Langspeelplaatapparaat, Ruben A. De Mey
- Gereedschappen uit collectie Familie van Eenennaam
- Een 33.3 toeren plaat met Bon Pasku wensen, Jan van Griethuysen.

Bruikleen:

De NAAM nam op verzoek de collectie van Mr. Dr. M. F. da Costa Gomez in bruikleen.

Daarnaast werden er een doos vondsten uit de Columbusstraat overhandigd, waaronder een pre-Columbiaanse bodystempel. Daarover is informatie ingewonnen in Colombia en onze archeoloog, beiden vermoeden dat het een replica is.

Ook kregen we voor enkele maanden houten Taino beelden uit de Dominicaanse Republiek (van P. Rademaker) te leen met het verzoek om onderzoek. We twijfelen hierbij ook over de authenticiteit.

4.1.7 Archeologische collecties:

Er is door de archeoloog Claudia Kraan een plan opgesteld voor het verwerken van vondstmateriaal en -documentatie van de projecten aldaar uitgevoerd, tijdens het uitzoeken van het vondstmateriaal en -documentatie van de Nederlandse Antillen, in de vorm van een projectplan eerste fase *Van Antonius van Koolwijk tot Archeologische Werkgroep: een voorstel tot inhoudelijk toegankelijk maken van de archeologische collectie van NAAM.* Na uitvoering kan, indien gewenst, de collecties, eenvoudig overgedragen worden aan de betreffende eilanden. Het project is ter financiering aangeboden aan SOAB/USONA, in het kader van de ontmanteling.

4.2 Educatie, onderzoek en deskundigheidsbevordering

4.2.1 Schoolproject *Freetowns of the Caribbean*

Voor scholieren was er een interactief programma ontwikkeld om tijdens de expositie kennis te maken met het leven in Willemstad (Curaçao) en Oranjestad (St. Eustatius) van twee eeuwen geleden en de rol van de twee eilanden in de internationale handel.

Er was een speurtocht naar verschillende historische objecten in en buiten het gebouw.

De leerlingen maken ook op een praktische manier kennis met het werk van een archeoloog. Bij het educatieve programma is ook gebruik gemaakt van het lesmateriaal 'Van Tijd tot Tijd'. Het project werd gecoördineerd door Liza Francisco.

4.2.2 Cultureel Erfgoed in het Funderend Onderwijs

Het meerjarenproject *Cultureel Erfgoed in het Funderend Onderwijs* bestemd voor het Funderend Onderwijs cyclus 2, onder de titel 'Van Tijd tot Tijd' is in 2007 voltooid en verspreid op Curaçao. Het materiaal is in 2008 aangekocht door het Bureau Onderwijsvernieuwing Bonaire. NAAM gaf ook trainingen voor het personeel werkzaam in het onderwijs en de Pedagogische Akademie en aan de musea. Begin 2008 is het materiaal overhandigd aan de NAAM vertegenwoordigers van St. Maarten, Saba en St. Eustatius.

4.2.3 Krantenserie Cultureel Erfgoed

De verschillende aspecten van het culturele erfgoed van de Antillen werden ook in het verslagjaar belicht in de tweemaandelijks serie over het Cultureel Erfgoed in drie lokale kranten: *Amigoe* (Nederlandstalig), *Extra* (Papiamentstalig), *The Daily Herald* (Engelstalig). Hierbij werd dit jaar aandacht gegeven aan onderwerpen van de lezingen van de expositie Freeports. Daarnaast waren er artikelen over de optische telegraaf, culturele identiteit en diversiteit, en naar aanleiding van Fontein en de Kleine Werf.

4.2.4. Opening en openingsexpositie

Met het geluid van een scheepsbel over de binnenplaats van het Johan van Walbeeckplein 13 opende de Gouverneur 14 maart het nieuwe onderkomen van de Stichting NAAM (National Archaeological Anthropological Memory Management) en de expositie *Freeports of the Caribbean: Curaçao & Statia*. De expositie bood een impressie van het leven en de handel op Curaçao en Sint Eustatius, als Caribische vrijhavens in de 18e en 19e eeuw, maar ook van de ideeën van vrijheid en onafhankelijkheid van die tijd. De betrokkenheid van twee diaspora groepen, de Sefardische Joden en de Afrikanen, op beide eilanden kregen extra aandacht. De expositie was samengesteld door kunstenaar Tirzo Martha. Behalve hutkoffers en houten tonnen, van winkelwaar tot beelden van kaarten en tekeningen tot allerlei objecten en scherven, opgegraven in Willemstad en Oranjestad (Statia). Er waren ook geluidsfragmenten te beluisteren, waaronder oude liederen uit St. Eustatius en een straatmuziek in Papiamentu, opgenomen door Elis Juliana in de jaren zestig.

De officiële opening werd bijgewoond door ruim 150 mensen, onder wie vertegenwoordigers van de regeringen van alle eilanden van de Nederlandse Antillen. De coördinatie van de expositie, inclusief de fondswerving is uitgevoerd door de antropologe Margareth Walle. De opening werd door Elaine Marchena gecoördineerd.

4.2.5 Lezingencyclus Freeports of the Caribbean en UNA

In het kader van de expositie "*Freeports of the Caribbean: Curaçao and Statia in the 18th and 19th century*" organiseerde NAAM, in samenwerking met de UNA, een serie van 5 lezingen. Dat wordt verzorgd door personen gevraagd die recent onderzoek deden naar het leven in de 18e en 19e eeuw in Curaçao en St. Eustatius, de tijd van vrijhandel en vrijheidsstrijd, waaronder Linda Rupert (VS), Grant Gilmore (St. Eustatius). Er was ook een lezing van Jerzy Gawronski (Amsterdam) over de archeologische vondsten in de binnenstad van Willemstad, en over plakaten uit de tijd door Marjo Nederlof. Charles Do Rego hield een inleiding over de ideeën van vrijheid uit die tijd en de artiest Tirzo Martha, sprak bij de slotbijeenkomst op 6 november 2008 over de relatie kunst en wetenschap.

4.2.6 Publiciteit

De activiteiten van de stichting NAAM kregen royale aandacht van de media op alle vijf eilanden. Zo was er ruime aandacht voor de opening van het gebouw, de expositie, de lezingencyclus, de ontwikkeling op het gebied van archeologie, het onderwijsproject, het commentaar op het concept Staatsregeling, het bijwonen van de MAC conferentie. Bijlage 3 is een bloemlezing uit de krantenberichten.

4.3 Onderzoek

Onderzoek is van groot belang voor kennis over de collecties, voor verrijking van het collectieve geheugen en om zo verantwoord mogelijk inhoud te geven aan de educatieve taken. Maar onderzoek is ook onontbeerlijk voor het verder ontwikkelen en bijstellen of vernieuwen van de visie op cultuur, culturele ontwikkeling en identiteit. De stichting NAAM heeft zich in 2008 er voor uitgesproken om voorwaarden te creëren voor antropologisch

en archeologisch onderzoek.
In het verslagjaar waren er op dit gebied de volgende activiteiten.

4.3.1 Archeologie

4.3.2. Archeoloog ter ondersteuning van het werk van NAAM

De Landsoverheid honoreerde in april het verzoek van de stichting NAAM met de benoeming van een archeoloog, in de persoon van Claudia Kraan. Ze is in Landsdienst en uitgeleend aan NAAM, en is daarmee de opvolger van Jay Haviser. Claudia Kraan studeerde archeologie en cultuurgeschiedenis van indiaans Amerika in Leiden, heeft werkervaring in o.a. Carriacou (Grenada) en Trinidad & Tobago. Ze assisteerde NAAM in 2006 bij opgravingen in Punda en het opstellen van een bureauonderzoek voor Kenepa begin 2008. Ze is belast met wetenschappelijk archeologisch onderzoek, ondersteuning bij beleidsvorming en wet- en regelgeving op het gebied van de archeologie, het begeleiden van lokale kandidaat-archeologen en het afstemmen met, en verzamelen van informatie bij, en het overleggen met relevante instanties op Curaçao, Bonaire, St. Maarten, St. Eustatius en Saba. De indienstneming, die zou duren tot 15 december 2008 is met nog een jaar verlengd.

Zo kon er vanaf mei een start gemaakt worden met het inhoudelijke inventarisatieplan van de archeologische collecties. Daarvoor werd er gewerkt aan het projectplan *Van Antonius van Koolwijk tot Archeologische Werkgroep, een voorstel tot het inhoudelijk toegankelijk maken van de archeologische collectie van NAAM*. Het inhoudelijk toegankelijk zijn van de archeologische collectie is essentieel om deze informatie te kunnen gebruiken voor adviezen ten aanzien van terreinen en het opstellen van een projectplan archeologische inventarisatie van Curaçao.

Daarnaast kwam er een Projectplan Referentiecollecties: *Welke schelp is dit? Aanleg, beheer en toegankelijkheid van referentiecollecties*. De referentiecollectie voor schelp en koraal is praktisch compleet. Daarnaast is een projectplan beschermde archeologische monumenten opgesteld: *Beschermde archeologische monumenten van het eilandgebied Curaçao: op weg naar een archeologische waardering*. Dit projectplan heeft tot doel om alle beschermde archeologische monumenten correct in te meten en meer informatie te verkrijgen over de inhoud en conservering van de monumenten. Uiteindelijk zullen een aantal toegankelijk gemaakt worden voor het publiek.

Daarnaast is er assistentie verleend bij o.a. de vondst van menselijke botten bij Boca Sami als gevolg van de orkaan Omar en de ontwikkeling van Isla di Yerba.

4.3.3 Werkgroep Bescherming Archeologisch Erfgoed

Leden van de werkgroep Bescherming Archeologisch Erfgoed, opgericht in 2002 verleenden in het verslagjaar archeologische assistentie bij het opstellen van een bureauonderzoek bij Kenepa op verzoek van een projectontwikkelaar. Daarnaast was de werkgroep actief met het informeren van de archeoloog over archeologische vindplaatsen en eventuele aantastingen van terreinen.

De *Werkgroep Bescherming Archeologisch Erfgoed* bestaat uit personen die vanuit hun functie en/of deskundigheid een bijdrage leveren aan het behoud en beheer van het archeologisch erfgoed. Deze groep bestaat uit: L. Janga (DROV), G. Jonkhout (Monumentenbureau DROV), A. Rancuret (voorzitter) en J. Da Camara (werkgroep Rotstekeningen), E. Baetens (geograaf), F. van der Hoeven (STIMANA), F. Chumaceiro, L. Pors (Carmabi), A. Victorina (studente archeologie) en I. Witteveen (antropoloog, NAAM).

4.3.4 Beleidsnota, waardenkaart, samenwerking met de Gemeente Amsterdam:

Naar aanleiding van archeologische vondsten is er in 2006 een beroep gedaan op dr. Jerzy Gawronski, verbonden aan het Bureau Monumenten & Archeologie Amsterdam, voor nadere assistentie en om te komen tot een beleidsmatige aanpak.

In dat kader waren er twee werkbezoeken van de stadsarcheoloog begeleid door twee consultants, in de week van 16 april en de laatste week van augustus. Er waren twee publieke presentaties en twee bijeenkomsten voor overleg met de diensten van ruimtelijke ordening (DROV, DOW, kadaster).

In die samenwerking zijn twee beleidsinstrumenten ontwikkeld:

Een archeologische waardenkaart, die als *Mapa Kultural Historiko di Korsou* in 2007 is gepresenteerd aan de gezaghebber van Curaçao door burgemeester Cohen van Amsterdam. De werkgroep archeologie van NAAM maakte al in 2005 een start met een digitale inventarisatie van alle locaties van cultuur historisch belang. Dit om te voorkomen dat er steeds op ad hoc basis archeologische assistentie moest worden gegeven.

In 2008 is als tweede beleidsinstrument gewerkt aan het plan *Maneho di Arkeologia di Korsou*, dat eind vorig jaar aan het Bestuurscollege van Curaçao is gepresenteerd, via de gedeputeerde van Cultuur en van Ruimtelijke Ontwikkeling.

Als onderdeel van dit beleidsplan is er de afgelopen jaren door de werkgroep archeologie gewerkt aan de ontwikkeling van de digitale cultuurhistorische kaart. Die is vanaf 2006 ook ondersteund door het Bureau voor Monumenten en Archeologie (BMA) Amsterdam.

Voor het maken van de kaart zijn bronnen van archeologisch en antropologisch onderzoek, maar ook historische kaarten, zoals de gedetailleerde topografische kaart uit 1906 van J. Werbata gebruikt. In totaal zijn ruim 2700 elementen van menselijke bewoning in kaart gebracht en dat biedt een boeiend gelaagd beeld van het verleden.

Het beleidsplan en de kaart moeten gaan dienen als beleidsinstrumenten om cultureel erfgoed en ruimtelijke ordening op elkaar af te stemmen.

Het is de bedoeling dat de kaart in 2009 ook beleidsmatig wordt vastgesteld.

4.3.5 Antropologie

Vanaf 2001 streeft NAAM ernaar om de antropologische wetenschap te kunnen ontwikkelen. Het idee is om dat te doen door de erfenis van Pater Brenneker en Elis Juliana voort te zetten door het ontwikkelen van een eigen methode. Initiatieven als de publicatie over Elis Juliana, *Piedra di Mulina, investigado*, en de (orale) geschiedenis van plantage Savonet, verteld door Bubuchi Doran zijn daar voorbeelden van.

Bij de exposities als de Herensia di Sklabitut (2006) en Freeports of the Caribbean (2008) wordt duidelijk dat in beide wetenschappen antropologie en archeologie geïntegreerd worden.

In het kalenderjaar waren er de volgende initiatieven:

4.3.6 Internationale Expert meeting 'Distributing Black Heritage'

Deze expert meeting was georganiseerd door de Erasmus Universiteit, in samenwerking met NAAM, naar aanleiding van het promotieonderzoek 'De productie en consumptie van traumatisch erfgoed' van Valika Smeulders. Een deel van haar onderzoek is gewijd aan de tentoonstelling 'De Erfenis van Slavernij/Herensia di Sklabitut', die in 2006 op Curaçao en het jaar daarop in Paramaribo te zien was. Wetenschappers uit Zuid-Afrika, Ghana, Suriname, Nederland, Groot-Brittannië en het Caribisch gebied kwamen daarvoor tussen 24 en 27 augustus naar Curaçao.

4.3.7 Places of Memory

Vanuit de Museums Association of the Caribbean (MACO) is er in 1999-2001 op initiatief van UNESCO een inventarisatie gemaakt van de historisch culturele locaties van de

Trans Atlantic Slave Route. Om dit project te continueren en publiek te maken startte MAC een project om per (ei)land een educatief boekje te maken over deze sites, om die uiteindelijk te bundelen in een Caribische publicatie. In dat kader gaf NAAM de antropologe Liza Francisco de opdracht om hiervoor een eerste concept te maken. Dat is tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van MAC gepresenteerd. Dit project zal voor Curaçao ook dienen als een project voor het bevorderen van een duurzaam ontwikkelingsproject waar de lokale bevolking bij betrokken kan worden, en dat gepresenteerd wordt als 'Roots Tourism'.

4.4 Deskundigheidsbevordering

Training in GPS/GIS systeem

Om NAAM in staat te stellen zelf het beheer, onderhoud en *updaten* van de cultuurhistorische waardenkaart uit te voeren, heeft NAAM een donatie van GIS software ontvangen van ESRI. Om de (vrijwillige) medewerkers van NAAM in staat te stellen om met deze software om te kunnen gaan en er gebruik van te maken voor het beheer en het actualiseren van de *Mapa*, heeft een groep van 8 mensen deelgenomen aan een GIS training van GIS4C. De training is van 7 tot en met 9 oktober gehouden. Deze training werd gefinancierd door Prins Bernhard Cultuurfonds.

Deskundigheidsbevordering;

UNESCO nodigde NAAM uit voor het bijwonen van een Workshop Risk Reduction for Caribbean Heritage, juni 23-27, UNESCO Cuba. Liza Francisco volgde die workshop.

Een vorm van deskundigheidsbevordering is tevens het deelnemen van NAAM stafleden aan een internationale expertmeeting '*Distributing Black Heritage*' en deelname aan internationale bijeenkomsten (zie daarvoor paragraaf 6).

5. Huisvesting

Gebouw Johan van Walbeekplein: definitieve huisvesting

NAAM prijst zich gelukkig met de nieuwe huisvesting in het monumentale pand aan het Johan van Walbeekplein 13 (de voormalige "leeszaal"). Het gebouw was in handen van NAAM om er een groot nationaal museum in te huisvesten. Daar kwamen echter geen fondsen voor beschikbaar. De stichting droeg het gebouw op 22 november 2005 over aan het pensioenfonds APNA voor een symbolisch bedrag, voor restauratie en er werd afgesproken dat NAAM het voor twintig jaar tegen een verlaagde huurprijs zal huren. NAAM maakt sinds juni 2007 gebruik van het deel van de voormalige leeszaal, terwijl er nog aan de oplevering van het erfgoed depot werd gewerkt. Op 14 maart is ook het depot in gebruik genomen.

6. Internationale Contacten

In de loop van het verslagjaar is er samenwerking geweest met de volgende landen/organisaties. Een aantal van deze contacten viel samen met het voorzitterschap van directeur van NAAM van Museums Association of the Caribbean (MAC).

6.1. Museum Association of the Caribbean (MAC) St Kitts & Nevis

De Museums Association of the Caribbean (MAC) kwam van 11 tot 14 november bijeen op St. Kitts voor de 20^e jaarvergadering en conferentie.

Daarbij was speciale aandacht voor de impact van de trans-Atlantische slavenhandel, de verplaatsing van de Afrikaanse erfenis naar Europese musea en de taak van Caribische musea bij de reconstructie van het geheugen en het creëren van identiteiten vanuit een pijnlijk en koloniaal verleden. Het in kaart brengen van de historische sites als Places of Memory is daarbij een van de belangrijkste projecten van de MAC.

Dit jaar wordt speciaal aandacht gegeven aan het terugkrijgen en/of toegankelijk maken van de Indiaanse, Afrikaanse, en ook de Europese en Aziatische erfenis van de Cariben. En wat de methoden en strategieën zijn voor het terughalen van de erfenis naar de regio. Verder biedt de komende bijeenkomst een goede gelegenheid om aanbevelingen te doen voor het Meerjaren Plan. Eén van prioriteiten voor het nieuwe jaar is het opzetten van een secretariaat voor de MAC en het komen tot de eerste ondertekende Memorandums of Understanding met de afzonderlijke Caribische overheden en strategische partners als CARICOM.

6.2 Cuba: ICAN en Rotskunst

Van 24 tot en met 28 november vond er in Habana, Cuba de IX Internationale Conferentie Antropologie 2008 plaats, georganiseerd door Instituto Cubano de Antropologia (ICAN). NAAM was uitgenodigd deel te nemen vooral voor het onderdeel 'Simposium Internacional de Arte Rupestre', Internationaal Symposium Rotskunst, maar ook voor toekomstige samenwerking op het gebied van antropologie. NAAM is vertegenwoordigd door directeur Iteke Witteveen. Behalve een presentatie over Rotstekeningen op Curaçao, is er een samenwerkingsovereenkomst (MUO) ondertekend met ICAN's directeur J. Rafael Robaina Jaramillo. Daarnaast zijn de contacten verstevigd met **Cencrem**, Centro Nacional de Conservación, Restauración y Museologia, via directeur Maria Garcia Santana, met het Centro Cultural Africano, **Fernando Ortiz**, en onderzoekers van de Universidad de Habana.

6.3 Dominicaanse Republiek

Mede door het MAC voorzitterschap van NAAM kwamen vele uitnodigingen voor deelname aan regionale bijeenkomsten binnen. Met medewerking van het bestuurslid Charles Do Rego werd gehoor gegeven aan de uitnodiging voor deelname aan de VI Encuentro Latinoamericano y Caribeno, in de Dominicaanse Republiek van CECA, Actiecomité van Cultuur en Educatie (CECA) van ICOM. Hij nam met een presentatie over de rol van musea in educatie en het toerisme met als voorbeeld Curaçao deel.

Daarnaast werden contacten verstevigd, vernieuwd met UNESCO Habana, UNESCO Jamaica, IACA, Gemeente Amsterdam, ICOM, Barbados, de, Faculteit van Archeologie van Universiteit van Leiden

7. Mens en organisatie

7.1 Samenstelling Bestuur

Het algemeen bestuur van de Stichting NAAM, het hoogste bestuursorgaan bestaat uit vertegenwoordigers van alle vijf eilanden van de Nederlandse Antillen. In het verslagjaar traden na de Algemeen Bestuursvergadering op 15 maart af: de heren Michael A. Newton, Hubert Vis en Diéudonné 'Neetje' van der Veen.

Het bestuur werd vanaf 15 maart, tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur gevormd door de volgende personen:

De heer Lionel Janga, voorzitter (Curaçao)
De heer Florentino (Boy) Overman, penningmeester, (Curaçao)
Mevrouw Alca Sint Jago, secretaris (Bonaire)
De heer Charles Do Rego, waarnemend secretaris (Curaçao)
Mevrouw Rose Mary Allen (Curaçao)
De heer Alfonso Blijden (St. Maarten)
De heer Glenn Holm (Saba)
Mevrouw Malvern Dijkshoorn-Lopes (St. Eustatius)

Het Algemeen Bestuur kwam in het verslagjaar twee keer bijeen, beide keren op 15 maart.

De tweede vergadering was een extra vergadering voor het achteraf goedkeuren van de verlenging van het aanblijven van twee bestuursleden.

Het dagelijkse bestuur vergaderde 6 maal. Het Eilandgebied Bonaire (SEK/SKAL) stelde tot 15 maart Hubert Vis ter beschikking. Het Eilandgebied Bonaire (DROB) vervolgde de samenwerking door het ter beschikking stellen van mevr. Alca Sint Jago voor het bijwonen van de vergaderingen van het NAAM bestuur

7.2 Personeel en Medewerkers

Het personeel van de Stichting NAAM werd in het verslagjaar gevormd door:

Mw. I.A.M. Ieteke Witteveen, directeur

Mw. M.A.C.Lida Pandt, collectiebeheerder

Mw. Ilse Constanca, administratief medewerker

Mw. Claudia Kraan, archeoloog.

Op projectbasis: Eddy Baetens, Margareth Wallee, Liza Francisco, Tirzo Martha en Runar Rojer is systeembeheerder. De vertalingen werden in het verslagjaar voortvarend verzorgd door mevrouw Lucille Berry-Haseth, de heer Eduardo Wout, mevrouw Grace Jonkhout en mevrouw Olivia Ocampo. NAAM heeft in het dagelijkse werk ondersteuning van een vast team van de volgende vrijwillige medewerkers: dhr. Ronnie Schoop, mw. Greta Stacie, dhr. Niels Augusta, mw. Emy Maduro, mw. Peggy Neuman en mw. Glenda Bonevacio.

Stagiaires van de Reinwardt Academie, Dieneke Mulder en Lieneke van Rijn. De taken van de collectiebeheer zijn ondersteund door museumdeskundige Janneke Visser die op vrijwillige basis vier maanden bij NAAM werkte.

7.3 Comité van Aanbeveling

Voor de realisatie van haar plannen kan de stichting NAAM advies vragen bij leden van een Comité van Aanbeveling, waarvan de leden uit zowel de Nederlandse Antillen als Nederland afkomstig zijn.

Comité van Aanbeveling in de Nederlandse Antillen:

De heer L. Capriles, ex-president Maduro & Curiel's Bank N.V.

De heer O.F. Cuales MBA, directeur Radio Z-86.

De heer E.J.M. Mendes de Gouveia, Directeur Bureau Buitenlandse Betrekkingen Nederlandse Antillen.

De heer E.A.V. Jesurun, oud Gevolmachtigd Minister van de Nederlandse Antillen.

De heer prof. dr. A.F. Paula, oud rector magnificus Universiteit en oud Minister-President van de Nederlandse Antillen.

De heer drs. R.F. Piaternella MBA, oud Gevolmachtigd Minister van de Nederlandse Antillen en oud Minister van Economische Zaken van de Nederlandse Antillen.

Mevrouw mr. A.P. van der Pluijm-Vrede, notaris.

De heer ir. J.H. de Sola, directeur Curaçao Management Consultants N.V.

De heer prof. ir. C. Weeber, voormalig hoogleraar Technische Universiteit Delft.

Comité van Aanbeveling in Nederland:

De heer prof. dr. G.J. Oostindie, directeur Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde te Leiden, hoogleraar Universiteit Utrecht.

De heer prof. dr. H.M. Pinedo, hoogleraar Vrije Universiteit Amsterdam.

De heer ir. G.R. Wawoe, lid van de Raad van State van het Koninkrijk.

7.4 Lidmaatschappen

Stichting NAAM is actief lid van de Association of Museums and Cultural Heritage Curaçao en de Museums Association of the Caribbean (MAC), IACA, International Association for Caribbean Archeology en lid van de Nederlandse Museumvereniging, de International Council of Museums (ICOM).

8. Subsidiërende Instanties en fondswerving

Door het tekort aan financiële middelen, mede door kortingen op subsidies en het ontbreken van reguliere fondsen voor culturele projecten, ging er ook dit jaar veel tijd zitten in het zoeken naar bronnen voor de uitvoering van projecten. Dit jaar wederom niet zonder resultaat. Daarvan hieronder een verslag.

8.1 Landsoverheid

Bij de oprichting van de stichting NAAM is door de Raad van Ministers geaccordeerd dat er jaarlijks een bedrag van ANG 583.600,- zou worden gefinancierd om zo te garanderen dat de stichting NAAM de taken ten behoeve van het behoud van het culturele erfgoed van de Nederlandse Antillen naar behoren kan uitvoeren. (besluit 20 mei 1997).

Dat jaarlijkse bedrag is teruggebracht tot het huidige bedrag van Naf. 335.300,- voor de jaren 2004 tot en met december 2008.

8.2 Sponsors

Naast de overheidssubsidie kon NAAM dit jaar rekenen op financiële en andere vormen van medewerking. Een structurele bijdrage werd al in het vorige kalenderjaar gekregen. Alle overige financiële bijdragen zijn geormerkt voor bepaalde projecten:

- De expositie *Freetowns of the Caribbean* en het educatieve programma is gesponsord door de Fundashon Wilhelm C. Evertsz, Prins Bernhard Fonds Nederlandse Antillen en Aruba, Banco di Caribe, ENNIA, Bank van de Nederlandse Antillen, Fortis Curaçao, Postspaarbank Nederlandse Antillen en Aqualectra.
- Onderwijsproject *Van Tijd tot Tijd* voor het Funderend Onderwijs gefinancierd door USONA, via Servisio di Enseñansa van het Eilandgebied Curaçao.
- Mondriaan Stichting, voor het project Digitalisering Cultureel Erfgoed

Daarnaast wordt NAAM gesteund door Aqualectra, APNA en door donaties in de vorm van goederen en door vele personen die zich inzetten zonder betaling.

Voor de financiële - administratieve verantwoording van de besteding van deze gelden verwijzen wij naar de Jaarrekening 2008 (hoofdstuk 9) dat werd gecontroleerd door de accountant van de stichting NAAM, De Paus & Vesseur.

8.3 Advieskosten

In het kalenderjaar betreft o.a. het archeologische assistentie bij Programma van Eisen Bureauonderzoek 'Kenepa' in opdracht van de firma Tiamo Resort.

9. Jaarrekening 2008

Dit hoofdstuk bevat de financiële informatie over het verslagjaar 2008. Respectievelijk

worden de balans en de staat van baten gepresenteerd.